

IV. ACCES TO JUSTICE AND PROSECUTION

38. Have **measures** been put in place to protect victims of violence against women or domestic violence, and/or their families and witnesses, from intimidation, retaliation and repeat victimisation during investigations and court proceedings in your Member State?

Ja.

De Aanwijzing Zeden en de Aanwijzing Huiselijk Geweld en kindermishandeling van het OM bevatten een kader voor de toepassing van het strafrecht in respectievelijk zeden en huiselijk geweld/kindermishandelingszaken. Deze kaders zijn er op gericht om secundaire victimisatie te voorkomen en volgen uit richtlijn 2012/29/EU van het Europese Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 tot vaststelling van minimumnormen voor de rechten, de ondersteuning en de bescherming van slachtoffers van strafbare feiten, en ter vervanging van Kaderbesluit 2001/220/JBZ.

De Aanwijzingen verplicht de officier van justitie om secundaire victimisatie van het slachtoffer te voorkomen en/of het risico hierop te mitigeren en te streven naar een voorspelbaar en transparant strafproces zodat het slachtoffer zich in controle voelt gedurende het strafproces tegen de pleger. Een bruikbaar instrument is het zogenaamde slachtoffergesprek tussen de pleger en het slachtoffer; dit gesprek wordt gebruikt om het slachtoffer te informeren over het (voortgang van) het strafproces en ter voorbereiding op een verhooring door de rechtbank. Wanneer een besluit gemaakt moet worden over het horen van het slachtoffer als getuigen worden alle relevante belangen afgewogen zoals de bescherming van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, de veiligheid en gezondheid van het slachtoffer en het recht van de verdachte op een eerlijk proces. Verhoringen van slachtoffers worden gedaan zonder onnodige vertraging en het aantal verhoringen wordt zoveel mogelijk beperkt. Het beleid is er opgericht om visueel contact tussen het slachtoffer en de verdachte te beperken, ook als het slachtoffer aanwezig is als getuigen gedurende een publieke verhooring door de rechtbank. Vragen over het persoonlijke leven van het slachtoffer aan het slachtoffer worden zoveel mogelijk vermeden.

39. Are associations, organisations or other legal entities, such as non-governmental organisations or equality bodies, able to **assist and/or support** victims of violence against women or domestic violence in legal proceedings (for example by intervening as third parties or representing a victim **in court proceedings**)?

- ☐ No
- ☒ Yes, they can assist individual victims
- ☐ Yes, they can act on behalf of individual victims
- ☐ Yes, they can assist a group of victims
- ☐ Yes, they can act on behalf of a group of victims

Slachtoffers kunnen gratis hulp, advies en informatie krijgen van verschillende organisaties. Zo kunnen slachtoffers van huiselijk geweld terecht bij in ieder geval de huisarts, lokaal wijkteam, Veilig Thuis en de politie. Slachtoffers van seksueel misbruik kunnen daarnaast ook terecht bij het CSG. Er zijn geen specifieke maatregelen of specifiek beleid voor slachtoffers van geweld tegen vrouwen of huiselijk geweld, anders dan hetgeen er voor slachtoffers in het algemeen is geregeld.

Slachtofferhulp Nederland biedt praktische, juridische, financiële en/of emotionele

ondersteuning. Deze hulp wordt aangepast aan de persoonlijke omstandigheden en behoeften van slachtoffers. Slachtofferhulp Nederland kan ook ondersteunen bij verschillende aspecten van het strafproces.

40. Is **legal aid available** in cases of gender-based violence against women or domestic violence in your Member State?

- ☒ ~~No~~
- ☒ Yes, in the same way as for other victims of violence
- ☒ ~~Yes, but access to legal aid is limited (please explain)~~

Zie het antwoord op vraag 39.

41. Have arrangements been put in place in your Member State to facilitate women's, children's and young victims' access to justice, such as arrangements enabling victims of violence to avoid contact with the perpetrator, testify without the presence of the perpetrator or arrangements ensuring the privacy of the victim?

- ☒ ~~No~~
- ☒ Yes
- ☒ ~~Some of these arrangements are in place~~

Zie het antwoord op vraag 38.

42. Have **arrangements** been put in place to ensure the best interests of **child victims** and witnesses during criminal investigations and court proceedings?

- ☒ ~~No~~
- ☒ Yes
- ☒ ~~Some of these arrangements are in place~~

Sinds 2018 is de methode van de individuele beoordeling onderdeel van het werkproces van de politie als er een aangifte wordt gedaan. Bij deze beoordeling neemt de agent de omstandigheden van het specifieke situatie of incident mee. Dit helpt om bijvoorbeeld gevallen van gendergerelateerd geweld en huiselijk geweld te identificeren. De volgende stap is om vast te stellen of het slachtoffer specifieke bescherming, hulp, informatie of een verwijzing naar een specialist nodig heeft omdat het slachtoffer wordt gekwalificeerd als kwetsbaar.

De politie is getraind in het werken met minderjarigen, om bewust te zijn van de specifieke behoeften en om maatwerk te leveren. Dit geldt ook voor onder meer het OM en de professionals van Slachtofferhulp Nederland.

Slachtofferhulp Nederland geeft praktische, juridische, financiële en/of emotionele steun voor slachtoffers, dus dit geldt ook voor minderjarige slachtoffers en getuigen.

Specifieke maatregelen voor (minderjarige) slachtoffers zijn bijvoorbeeld een casemanager of een slachtoffercoördinator. Slachtofferhulp Nederland heeft een casemanager voor slachtoffers (en nabestaanden) van de ernstigere delicten (zoals moord, verkrachting of terrorisme). De casemanagers faciliteren communicatie tussen alle partijen die betrokken zijn om het slachtoffer te helpen en te ondersteunen. Gedurende het strafproces is het OM verantwoordelijk voor de ondersteuning van slachtoffers. Deze taak is belegd bij een slachtoffercoördinator. Deze coördinator is het eerste aanspreekpunt voor het slachtoffer

gedurende het strafproces. De coördinator staat ook in nauw contact met de officier van justitie en bijvoorbeeld Slachtofferhulp en de Reclassering.

43. Which are the main challenges identified by the national authorities of your Member State in the prosecution of cases on gender-based violence against women and domestic violence?

Voor een goede strafrechtelijke aanpak is het nodig dat politie, justitie, Veilig Thuis en de hulpverlening goed samenwerken. Deze samenwerking is niet evident omdat de insteek vanuit het strafrecht wezenlijk anders is dan die vanuit de hulpverlening. De belangen kunnen hierbij conflicteren. De trajecten die worden ingezet voor hulp aan het slachtoffer en het gezinssysteem, voor opsporing en vervolging en gedragsverandering bij de verdachte moeten elkaar aanvullen en mogen elkaar niet in de weg staan. Tegelijkertijd kunnen straf en zorg elkaar bij goede samenwerking ook versterken. Dit kan bijvoorbeeld doordat de strafrechtketen op basis van informatie van Veilig Thuis beter zicht krijgt op het patroon van huiselijk geweld in plaats van losse incidenten ziet. Door de informatie van Veilig Thuis wordt het advies aan het OM verrijkt ten behoeve van de afdoeningsbeslissing. Daarnaast kan zorg voor slachtoffers en aanpak en behandeling van daders verbeterd en meer in samenhang worden uitgevoerd als partijen als er wordt samengewerkt.

De afgelopen jaren is met verschillende programma's ingezet op die verbinding tussen zorg en straf. Hierin zijn al belangrijke stappen gezet, maar partijen zijn naar eigen zeggen nog niet waar zij zouden willen zijn. Ook in de komende jaren blijft dit een belangrijk aandachtspunt. Inzet op deze verbeterde samenwerking draagt, naast stoppen van geweld en voorkomen van herhaling ook bij aan (succesvolle) vervolging.

Daarnaast is recent het wetsvoorstel seksuele misdrijven aan de Tweede Kamer gestuurd. Hiermee wordt voorgesteld om meer vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag strafbaar te stellen, zodat ook in die gevallen kan worden vervolgd.

44. Which are the main challenges which women victims of gender-based violence and domestic violence face in accessing justice in your Member State?

Uit onderzoek blijkt dat de aangiftebereidheid in het algemeen laag is. Dit geldt ook voor huiselijk geweld. Slachtoffers voelen hierbij vaak een hoge drempel doordat zij de pleger kennen en in sommige gevallen (nog) mee samenwonen. In verschillende programma's is aandacht voor de aangiftebereidheid. Zo is onder meer recent vanuit de rijksoverheid campagne gevoerd die gericht was op het vergroten van de aangiftebereidheid bij seksueel geweld. Hierbij wordt volledigheidshalve wel opgemerkt dat een aangifte niet nodig voor strafrechtelijk optreden. Het OM kan ook ambtshalve tot vervolging overgaan.

Slachtoffers voelen zich niet altijd serieus genomen door politie en justitie. Hiervoor is aandacht in de trainingen die op dit moment worden gehouden.